

самостійної роботи (зробити висновки, виконати творчі завдання, знайти додаткову інформацію, виконати дослідницьку роботу, написати проєкт тощо).

Аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок, що поліпшення навчальної мотивації у процесі технологічної підготовки потребує цілеспрямованого формування внутрішньої мотивації за сприятливих зовнішніх умов.

Література

1. Зязюн І.А. Наука і мистецтво педагогічної дії // Професійна освіта: Педагогіка і психологія. Польсько-український, україно-польський журнал / За ред. Т. Левовицького, І. Зязюна, І. Вільш, Н. Ничкало. Ченстохова-Київ, 2001. №3. С. 357-380,
2. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка та ін. / [за ред. Ю. Л. Трофімова]. 4-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2003. 560 с.
3. Хьелл Л., Зиглер Д. Теорії личности. 3-е изд. СПб. : Питер, 2013. 608 с.
4. Koestner R., Otis N., Powers T., Pelletier L., Gagnon H. Autonomous motivation, controlled motivation and goal progress. Journal of Personality, 2008. 76 p.
5. The Oxford Handbook of Work Engagement, Motivation and Self-determination Theory. Oxford University Press. 2014. 433 p.

ДИСТАНЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ЗМІНИ ФОРМ НАВЧАННЯ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тетяна Мачача

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Київ, Україна

Анотація: розкрито проблему зміни форм навчання в межах технологічної освітньої галузі на рівні базової середньої освіти, визначено основні відмінності інноваційної проєктно-технологічної та традиційної класно-урочної форм навчання технологіям, визначено основні аспекти дистанційної технологічної освіти, зокрема в умовах воєнного часу.

Ключові слова: дистанційна технологічна освіта, базова середня освіта, форми навчання, проєктно-технологічне навчання

Створення комп'ютера як універсального знаряддя праці, поява доступного Інтернету як процесу вибудовування суцільного інформаційного простору на планеті, розвиток дистанційної освіти як можливості навчатися віддалено за допомогою цифрових ресурсів – це основні чинники, які виводять систему освіти на якісно новий рівень.

Система освіти України чотири роки, ще з початку пандемії, а потім воєнної агресії з боку Росії, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, вимушено перебуває в дистанційній або змішаній (регульованій) форматах навчання. Така ситуація виявила неефективність класно-урочної форми навчання, яка була обґрунтована Яном Амосовичем Коменським ще в першій половині Х VI століття. Серйозною помилкою вчителів в умовах дистанційного навчання стала спроба перенести методику навчання очних уроків на цифрові платформи, що й досі спричиняє неефективність дистанційного навчання та шкодить здоров'ю всіх його учасників [1, с. 63].

Окрім того, практика впровадження проєктно-технологічного підходу в межах технологічної освітньої галузі базової середньої освіти понад 20 років, поруч з позитивними напрацюваннями, завжди виявляла проблеми реалізації його основних положень у межах класно-урочної форми навчання.

Все вищезазначене зумовлює потребу переходу від класно-урочної форми навчання до регульованої проєктно-технологічної. Варто зазначити, що ефективність навчання в дистанційному форматі залежить передусім від розробки інноваційних педагогічних технологій та методик, тоді як цифрові застосунки, платформи, електронні освітні ресурси тощо є засобами навчання, які допомагають налагодити його процес.

Основою проєктно-технологічної форми навчання на рівні базової середньої освіти є, *по-перше*, розуміння змісту технологічної освіти як педагогічно адаптованої моделі соціального досвіду людства в контексті

проектно-технологічної культури організації виробництва; *по-друге*, осмислене виконання учнями навчальних проєктів за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності як фундаментального об'єкта змістової й процесуальної складової технологічної освіти; *по-третьє*, адаптування змісту, форм, методів до реальних умов навчання учнів та створення середовища, яке спонукає до самонавчання, самовираження і самореалізації [2, с. 60].

Оскільки основою нової української школи є реалізація компетентнісного підходу, а ключові й галузева проєктно-технологічна компетентності формуються лише в діяльності та існують у формі діяльності, то й навчання організовується за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності як завершеного циклу навчального проєкту, його трьома фазами життєвого циклу, які відображені в першому обов'язковому результаті технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти [3]:

- *проєктування* як процес дослідження реальних проблем, продукування ідей, вибору об'єкта проєктно-технологічної діяльності, його моделювання й конструювання (планування покрокових дій щодо реалізації задуманого: розробка конструкції, побудови, устрою; добір матеріалів тощо) та визначення технологічної послідовності його виготовлення;

- *технологія реалізації* як сукупність способів і засобів перетворення інформації та матеріалів в очікуваний продукт за наперед визначеною послідовністю та задля інтересів людини;

- *рефлексія* як осмислення, аналіз, самооцінювання цілей, завдань, процесу та результатів проєктно-технологічної діяльності.

У чому ж відмінність інноваційної проєктно-технологічної та традиційної класно-урочної форм навчання технологіям. Розрізнімо найсуттєвіші з них:

- кардинально змінюється роль учителя, основною його функцією є організація й сприяння проєктно-технологічному навчанню учнів на відміну від традиційної функції керівника процесу навчання, транслятора готового знання;

– навчання організовується дистанційно або змішано – в майстернях, класних приміщеннях та дистанційно на відміну від лише регламентованого уроку в межах 45 хвилин або продовж спареного з двох уроків заняття;

– зміст технологічної освіти спрямовується на розв’язання реальних життєвих проблем створеними освітніми продуктами на відміну від відчуженого для реального життя учнів змісту технологічної освіти;

– процес навчання розподіляється за модулями як завершеними одиницями змісту технологічної освіти, в межах яких учні опановують вибраними для вивчення видами виробничої або побутової діяльності, конструюючи нові знання й уміння, необхідні для створення матеріальних освітніх продуктів за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності на відміну від традиційного процесу навчання, що розподіляється за окремими уроками, реалізуючи загальний для всіх учнів України зміст технологічної освіти;

– розширюється освітній простір вчителя й учнів через створення віртуального медіапростору на відміну від лише реального – в шкільному приміщенні;

– навчання вибудовується за індивідуальними траєкторіями задля врахування і виявлення інтересів, потреб і здібностей кожного учня, зокрема й професійних, на відміну від загального й єдиного змісту технологічної освіти для всіх учнів класу, до того ж орієнтованого на середнього учня;

– з’являється можливість формувати різновікові групи на відміну від постійного й однорідного складу учнів класу тощо.

Проєктно-технологічна дистанційна форма навчання передбачає зустрічі на цифрових платформах усім класом, групами або по окремо лише на певних його етапах – визначення проблеми й проєктної ситуації, вибору об’єкта проєктно-технологічної діяльності, планування навчальної діяльності, вибору завдань різного типу й рівня складності, розроблення критеріїв виконання поставлених завдань, а також на етапах рефлексії – презентації та оцінювання результатів навчання. Моделювання й конструювання проєктованого виробу та технологічні операції й процеси під час виконання навчального проєкту

оптимально виконувати самостійно, в індивідуальному темпі за якісним навчальним контентом – відеоматеріалами, інструкціями, технологічними картками або індивідуальними консультаціями вчителя [1, с. 81].

Цифрові засоби навчання надають широкі можливості для встановлення зворотного зв'язку вчителя з учнями, регулювання й коригування процесу навчання, самооцінювання й взаємооцінювання досягнутих результатів навчання. Володіючи цифровими інструментами, учитель має змогу організувати командну й творчу роботу учнів у дистанційному режимі, вибудовувати індивідуальні траєкторії навчання з врахуванням умов, в яких перебувають учні під час війни – які матеріали, інструменти, обладнання й пристосування їм доступні для створення освітніх продуктів тощо.

Необхідно пам'ятати про соціалізацію учнів, особливо в умовах воєнного часу. Для цього необхідно спрямовувати навчальну діяльність на створення освітніх продуктів, які об'єднують, передбачають партнерську взаємодію, спілкування, турботу про тих, хто її потребує, допомогу захисникам країни тощо. Це можуть бути спільні проекти, благодійні ярмарки, челенджі тощо.

Мотивація учнів та рівень досягнення ними результатів навчання значно підвищується, коли учні мають можливість формувати смисли навчання, чітко знають для чого вони створюють освітні продукти, рефлексують з приводу ефективності власної навчальної діяльності, об'єктивовано її оцінюють, визначають значущість і подальшу долю власних творінь. Мотивація підсилюється усвідомленням того, що їхні освітні продукти будуть оприлюднені, зокрема розміщені на спільних цифрових платформах, їх бачитимуть, обговорюватимуть та оцінюватимуть інші особи. Це спонукає до удосконалення своєї проектно-технологічної діяльності, створення оригінальних освітніх продуктів.

Для продуктивної організації проектно-технологічної форми навчання необхідно вирішити низку проблем і не лише змістових, але й організаційних, матеріально-технічних, кадрових. Актуальною проблемою залишається розроблення сучасних й якісних навчальних підручників, які б містили

інструментарій формувального оцінювання як основи для ефективного досягнення результатів проєктно-технологічного навчання.

Література

1. Мачача, Т. С. Особливості організації та формування змісту дистанційного проєктно-технологічного навчання в умовах карантину. *Український педагогічний журнал*. (3). 2020. С.75-83.

2. Мачача, Т. С., Юрженко, В. В. Стратегії розвитку технологічної освіти в середній загальноосвітній українській школі: наскрізність змісту і структури. *Український педагогічний журнал*. № 2. 2017. С.58–68.

3. Державний стандарт базової середньої освіти. *Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня, 2020 року, № 898.* <https://cutt.ly/5lbsvBP>. (дата звернення 12.02.2024)

ФОРМАТУВАННЯ ОНОВЛЕНОЇ ПРОГРАМИ З ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ КЛЮЧОВИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мельников Олексій, Корець Олександр

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Київ, Україна

Анотація. Стаття присвячена аналізу формування оновленої програми з використання технологій в контексті ключових напрямів розвитку сучасного виробництва в Україні у старшій школі. Досліджено можливості впровадження сучасних технологій у навчальний процес з метою підготовки молоді до викликів і потреб сучасного виробництва. Зокрема, у статті розглядаються основні аспекти використання інформаційних технологій, програмування, робототехніки та інших інноваційних напрямків, які можуть забезпечити підготовку учнів до майбутніх професійних викликів.

Акцентовано увагу на необхідності адаптації освітніх програм до вимог сучасного ринку праці, враховуючи технологічні та індустріальні тенденції.